

A koreai sámánista szertartások eszközeinek bemutatása és jellemzése

Simon Ildikó

SIIPAAB.ELTE

Koreai szakirány

2012-01-18

A sámánizmus gyökerei nagyon régre nyúlnak, feltehetően szibériai törzsekhez vezethető vissza. Amikor az oroszok megkezdték Szibéria gyarmatosítását a 17. században,

Sámánista rituálé ábrázolása a Choson korból(조선국 (朝鮮國))

állításuk szerint olyan személyre bukkantak, aki azt állította, hogy kapcsolatban áll a szellemvilággal. A tunguz (evenki) nyelven beszélő szibériaiak az ilyen egyéneket sámánnak nevezeték.¹ A tudomány jelenlegi állása szerint a sámánizmus a bronzkorban

alakult ki a vadászó-gyűjtögető népek között, s elsősorban az Ázsia északi részén élő népcsoportokra jellemző, például a vogulokra vagy az osztjákra. A sámán szó szibériai eredetre vezethető vissza, jelentése: az ember, aki tud.

A szót mai értelmében arra az egyénre értik, aki megváltozott tudatállapotában, révülésében is ura tud maradni önmagának. Az irányított tudatállapotban gyakorlottakat, az ekstázis mesterét tekinthetjük

Női sámán, mudang (무당, 巫), a szertartás alatt

sámánnak. A sámán feladata, szerepe igen

sokrétű volt: gyógyított, jósolt, jövendölt, a közösség összetartója, szellemi vezére volt. A nemzeti hagyományok, imák, legendák, énekek őrzője, áldozati rítusok irányítója. A sámánizmus ősi hiedelemrendszer, kapcsolatba hozható a vallási fejlődés korai formáival, az animizmussal, és a totemizmussal.²

¹ Diószegi Vilmos: *Sámánizmus*, Gondolat Könyvkiadó, Budapest, 1962. p.26

² Mircea Eliade: *A sámánizmus: az extázis ősi technikái*, Osiris Kiadó, Budapest, 2005. ppt. 263-241

Az "animizmus" szerint minden élőnek és élettelennek lelke van, a kőnek éppúgy mint egy

Rituális sámán tánc (살풀이)

fának. Az animizmus, ezáltal a természettel, a környezettel való szorosabb, egyenrangúbb kapcsolatot segítette elő. A "totemizmus" azt a hitrendszert jelentette, melynek alapján a nemzetség őseként állatot tiszteltek. Úgy tűnik a sámánok az emberi lélek gyógyítói. Mindig értettek ahhoz, hogyan kell a különböző világok között hidat verni. A hatalmuk avatási tapasztalatok eredménye.

A jövődő sámán az avatási próbák során ismeri meg az emberi lelkek törékenységét. Főszerepet játszik a közösség vallási életében, de ez egyáltalán nem tölti ki teljességében. Ezzel szemben pótolhatatlan minden olyan szertartáson, ami az emberi léleknek, mint olyanak élményeit érinti, például a lélek elvesztése vagy a rossz szellemektől való megszállottság.³

Amikor az Európából elkezdtek kiáramlani a világba sok emberrel találkoztak, akik azt állították, hogy képesek kommunikálni az szellemekkel, és ismereteik vannak a gyógyításról. A sámán képes a természet szellemeivel tökéletes összhangban élni. Számára a Föld szent, és tudja, hogy a természet és az őket irányító erők tudatosak, intelligensek képesek magukat megvédeni, és kiállni az emberi lélekért.⁴

³ James Huntley Greyson: *Korea – Religious History*, Routledge Curzon, New York, 2002. ppt. 218-219

⁴ Huston Smith: *A világ nagy vallásai*, Officina Nova, Budapest, 1995. ppt.138-140

A sámánizmus egy létforma. Létét az egyensúlyozás határozza meg a bent és a kint, a lent és a fent, az alaktalan és az alakkal bíró, látható és láthatatlan, jó és rossz. Mindig a végletekkel kezdi, hogy később övé legyen a középben járás csodája, ezáltal képes a környezetében is harmóniát, békét teremteni. Amikor

Szertartás közben a mudang

érzi, hogy a harmónia felborult benne, visszavonul az általa "épített" szent helyre, hogy újra

Mudang

egyensúlyt tudjon magából sugározni. Megtanítja környezetét is, hogy hogyan állítsák vissza magukban a harmóniát, hogy, ezáltal teljesebb életet éljenek, erősebbek legyenek, és biztosabb léptekkel haladhassanak a Földön.

Az, hogy valaki sámánná válik, nem a saját döntése. Mindig a Sámánok Istenének és az Ős sámán-szellemek döntése, hogy kit jelölnek ki sámánnak. A

döntést a jelölt sosem "fellebbezheti" meg, el kell vállalnia ezt a létet. Ilyenkor szinte minden esetben a jelölt egyfajta sámán-betegségbe esik, amíg úgy nem dönt, hogy vállalja a sámánkodást.

A sámánok legfontosabb kelléke egy szertartáshoz a dob. Szibéria egyes területein az új sámánoknak először csak sámánbotjuk volt. Aztán később adtak neki csak dobot mikor már jó sámánná vált. Míg más helyeken a kezdő sámánnak is egyből sámándob járt és nekik sohasem volt sámánbotjuk. A nemzetség sámánőse "írta elő" a sámánnak, hogy annak

A sámán legfontosabb kelléke a szertartáshoz: a dob

dobja milyen legyen. Mekkora legyen, milyen állat bőrét feszítse rá, milyen rajzok kerüljenek rá. Majd ezután következett a beavatás.⁵ Meg kellett találni a dobra húzott bőr állatának a

Dobok használata egy szertartás alatt

lelkét. Az állatot nyomom kellett követni és el kellett jutni a születésének helyéig. A lelkét csak itt foghatták meg a születés pillanatában, és bezárták a dobba. Ezáltal a dob feléledt. Végül a dobot be kellett mutatni a sámánősnek és a szellemeknek. A sámánős megvizsgálta,

hogymindent az "előírások" szerint készített e el. Ha elkészült a dob, akkor ezután a sámán már ezt használhatta a szertartásaihoz. A dobok bőre idővel megereszkedik. A bőr nagyon érzékeny a hőmérsékletváltozásra. Melegtől összehúzódik, vagyis megfeszül. Ilyenkor tűz fölé tartja a sámán, és "meghúzza" a tűz felett.⁶

⁵ Byron Earhart: *Religious traditions of the World*, Harper Collins Publishers, New York, 1993. p.325

⁶ Daniel A. Kister: *Korean shamanist ritual*, Akadémia Kiadó, Budapest, 1997. p.121

A sámán ruházata meghatározó és könnyen felismerhető, hiszen színesek és feltűnőek.

Megállapíthatjuk, hogy minden régióban és területen más jellegűek. A középső területeken például a sámánok minden szertartáshoz

különböző köpenyt hordanak, ezzel ellentétben a Joella tartományban egyszerűbb viselet a jellemző, amire egy fehér kabátkaszerű felöltőt vesznek.

Sámán ruházata

A koreai szertartások meghatározó elem a tisztító tánc, az úgynevezett *salpuri* (살풀이).

Általában akkor használják, amikor a szellem megjelenik és a sámán ezzel üdvözlí. A jó szellemeket köszöntik, a rosszakat pedig elüldözik vele. A táncok, az öltözékekhez hasonlóan, régióként eltérnek. Az északon jellemző a fel-le ugrálás, a déli területeken a kezeket magasba emelve, és jobb-bal irányba csapkodó mozdulatokkal végzik a szertartást. A salpuri szó szerint azt jelenti: megtisztítani a gonosz

szellemeket. ⁷

Salpuri, ritmusos zenére történő sámán tánc

Fontos megemlítenünk a sámán tárgyai közül a legyezőt, a csengőt és a kést. A rituálé alatt a sámán a jobb kezében tartja a legyezőt és egy kis csengőt a balban. A szertartást végző akkor

Sámán legyezője

használja a legyezőt, amikor magához hívja a szellemet vagy az beleköltözik. A csengőket általában tánc közben használják, hogy felkeltsék a túlvilági lelkek figyelmét. Már a meghatározó hangjuk arra hivatott, hogy kommunikációt segítse a két világ között.

A kés, vagy egyes esetekben kard, szimbolizálja az erőt és a hatalmat. A megszentelt kard utat mutat a szellemeknek a rituálé kezdetétől a végéig.

A rituálé közben használt csengők

Középkori sámán tükör

Végül, de nem utolsó sorban meg kell említenünk a tükröt, mely bronzból készült. Eszköz, amely a szibériai sámánizmusban is megtalálható. A tükrök misztikuma és használata már előfordult többek között az ősi

Tangun mítoszban is. Megállapíthatjuk, hogy szerepük

az, hogy a napot szimbolizálják.

A sámánok lényegi szerepet játszanak a közösség lelki épségének védelmében. Legyőzik a démonokat és a fekete mágiát. Annak a képességének köszönhető, hogy utazni tud a természetfölötti világokban és képes látni a természetfölötti lényeket, a halottak szellemét, a sámán meghatározó módon hozzájárul a halál megismeréséhez. Napjainkban, amikor a technika és a tudomány a mindennapok meghatározója, a világ számos pontján még élnek olyanok, akik sámánizmus titokzatosságában lelik meg a gyógymódot testi és lelki problémáikra.

Bibliográfia

1. Buswell, Robert E. : *Religions of Korea in Practice*
Princeton University Press, Princeton; Oxford, 2007.
2. Diószegi Vilmos: *Sámánizmus*
Gondolat Könyvkiadó, Budapest, 1962.
3. Earhart, Byron (Editor): *Religious traditions of the World*
Harper Collins Publishers, New York, 1993.
4. Eliade, Mircea: *A sámánizmus: az extázis ősi technikái*
Osiris Kiadó, Budapest, 2005.
5. Greyson, James Huntley: *Korea – Religious History*
Routledge Curzon, New York, 2002.
6. Hoppál Mihály – Otto von Sadovszky: *Shamanism – Past and Present*
MTA Sokszorosító Üzeme, Budapest, 1989.
7. Joe, Wanne J.: *A cultural History of Modern Korea*
Hollym Kiadó, Szöul, 2000.
8. Kister, Daniel A.: *Korean shamanist ritual*
Akadémia Kiadó, Budapest, 1997.
9. Narby, Jeremy - Francis Huxley: *Sámánok: Ötszáz év a tudáshoz vezető ösvények*
General Press, Budapest, 2005.
10. Smith, Huston: *A világ nagy vallásai*
Officina Nova, Budapest, 1995.

Felhasznált internetes oldalak

<http://terebess.hu/keletkultinfo/dioszegi.html>

<http://www.shamanportal.org/>

<http://www.newadvent.org/cathen/13750a.htm>

<http://heinzinsufenkl.net/knives.html>

<http://www.oxfordu.net/seoul/chapter2/index.html>